

**VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI**

NGUYỄN THỊ ÚT SÁU

**THÍCH ỨNG VỚI HOẠT ĐỘNG HỌC TẬP
THEO HỌC CHẾ TÍN CHỈ CỦA SINH VIÊN
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

**Chuyên ngành: Tâm lý học chuyên ngành
Mã số: 62 31 80 05**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ TÂM LÝ HỌC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. NGUYỄN HỮU THỤ

HÀ NỘI - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận án là trung thực và chưa ai công bố trong bất kì công trình nào khác.

Tác giả luận án

Nguyễn Thị Út Sáu

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin chân thành cảm ơn Lãnh đạo Học viện Khoa học Xã hội - Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam; Phòng Đào tạo; Khoa Tâm lý học - Học viện Khoa học Xã hội - Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam; Viện Tâm lý học - Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam và các nhà khoa học đã giúp đỡ và tạo mọi điều kiện để tôi hoàn thành công trình nghiên cứu.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc nhất đến **PGS.TS. Nguyễn Hữu Thọ**, người hướng dẫn khoa học đã tận tình chỉ dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện luận án.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn tới Ban Giám hiệu, Ban Chủ nhiệm Khoa Tâm lý - Giáo dục, Phòng Đào tạo, Phòng Thanh tra - Khảo thí và Đảm bảo chất lượng giáo dục, Phòng Công tác học sinh - sinh viên, các giảng viên và các em sinh viên Trường Đại học sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã động viên, tạo điều kiện để tôi hoàn thành luận án. Tôi cũng xin gửi lời cảm ơn chân thành tới Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo, Phòng Thanh tra - Khảo thí và Đảm bảo chất lượng giáo dục, Phòng Công tác học sinh - sinh viên; giảng viên và sinh viên Trường Đại học Nông Lâm - Đại học Thái Nguyên; Trường Đại học Công nghệ Thông tin và Truyền thông - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ để tôi tổ chức nghiên cứu thực tiễn của luận án.

Tôi cũng xin bày tỏ sự biết ơn sâu sắc đến gia đình, người thân, các bạn đồng nghiệp, những người luôn động viên, khuyến khích và giúp đỡ về mọi mặt để tôi có thể hoàn thành công việc nghiên cứu của mình.

Hà Nội, tháng 10 năm 2013

Tác giả luận án

Nguyễn Thị Út Sáu

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT.....	v
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vi
DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ, HÌNH.....	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	2
3. Nhiệm vụ nghiên cứu	3
4. Đối tượng nghiên cứu.....	3
5. Khách thể nghiên cứu.....	3
6. Giới hạn phạm vi nghiên cứu.....	3
7. Giả thuyết khoa học	4
8. Các phương pháp nghiên cứu.....	4
9. Đóng góp mới của luận án	4
10. Cấu trúc của luận án.....	5
CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ THÍCH ỨNG, THÍCH ỨNG VỚI HOẠT ĐỘNG HỌC TẬP THEO HỌC CHẾ TÍN CHỈ.....	6
1.1. Vài nét lịch sử nghiên cứu thích ứng, thích ứng với hoạt động học tập	6
1.1.1. Nghiên cứu về thích ứng của con người nói chung.....	6
1.1.2. Nghiên cứu thích ứng với hoạt động học tập	9
1.2. Lý luận về thích ứng với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ của sinh viên	19
1.2.1. Thích ứng.....	19
1.2.2. Hoạt động học tập theo học chế tín chỉ.....	23
1.3. Biểu hiện và mức độ thích ứng với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ của sinh viên	38
1.3.1. Các mặt biểu hiện thích ứng với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ của sinh viên	38
1.3.2. Mức độ thích ứng với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ của sinh viên	47

1.4. Các yếu tố ảnh hưởng tới thích ứng với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ của sinh viên.....	50
TIÊU KẾT CHƯƠNG 1.....	53
CHƯƠNG 2: TỔ CHỨC VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	55
2.1. Vài nét về địa bàn và khách thể nghiên cứu	55
2.2. Tổ chức và phương pháp nghiên cứu.....	59
TIÊU KẾT CHƯƠNG 2.....	72
CHƯƠNG 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU THỰC TIỄN.....	73
3.1. Thực trạng thích ứng của sinh viên Đại học Thái Nguyên với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ.....	75
3.1.1. Thích ứng của sinh viên Đại học Thái Nguyên với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ thể hiện qua nhận thức	73
3.1.2. Thích ứng của sinh viên với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ được biểu hiện trên mặt thái độ.....	89
3.1.3. Thích ứng với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ của sinh viên Đại học Thái Nguyên được biểu hiện trên mặt hành động	99
3.1.4. Mối quan hệ giữa các mặt biểu hiện của thích ứng với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ của sinh viên Đại học Thái Nguyên.....	116
3.1.5. Đánh giá chung thích ứng với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ của sinh viên Đại học Thái Nguyên.....	114
3.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến thích ứng của sinh viên Đại học Thái Nguyên với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ.....	120
3.3. Thích ứng với hoạt động học tập theo tín chỉ của sinh viên Đại học Thái Nguyên qua phân tích một số trường hợp điển hình	123
3.4. Đề xuất biện pháp Tâm lý - Giáo dục nâng cao khả năng thích ứng với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ cho sinh viên ĐH Thái Nguyên.....	128
3.5. Kết quả thực nghiệm	131
TIÊU KẾT CHƯƠNG 3.....	140
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	141
1. Kết luận	141
2. Kiến nghị.....	142
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	144

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Xin đọc là
ĐHTN	Đại học Thái Nguyên
ĐHSP	Đại học Sư phạm
ĐHNL	Đại học Nông Lâm
ĐHCNTT&TT	Đại học Công nghệ Thông tin và Truyền thông
ĐH	Đại học
HDHT	Hoạt động học tập
HCTC	Học chế tín chỉ
SV	Sinh viên
GV	Giảng viên

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1: Phân loại mẫu nghiên cứu	58
Bảng 3.1: Nhận thức về bản chất phương thức đào tạo theo tín chỉ của sinh viên.....	73
Bảng 3.2: Nhận thức của sinh viên về đặc trưng của phương thức đào tạo theo tín chỉ.....	75
Bảng 3.3: Nhận thức của sinh viên về mức độ quan trọng và yêu cầu của các hành động học tập theo học chế tín chỉ.....	77
Bảng 3.4: Nhận thức của sinh viên về tác dụng của phương thức đào tạo theo tín chỉ đối với người học	82
Bảng 3.5: Nhận thức của sinh viên về các nhiệm vụ khi học tập học chế tín chỉ	84
Bảng 3.6: Mức độ chủ động của sinh viên thực hiện các hành động học tập theo tín chỉ	89
Bảng 3.7: Cảm xúc của sinh viên thực hiện các hành động học tập theo tín chỉ	92
Bảng 3.8: Mức độ hài lòng của sinh viên khi tham gia học tập theo học chế tín chỉ.....	93
Bảng 3.9: Mức độ tích cực của sinh viên góp phần chuyển đổi sang học chế tín chỉ	95
Bảng 3.10: Kết quả hành động xây dựng kế hoạch học tập của sinh viên.....	99
Bảng 3.11: Kết quả hành động thực hiện giờ học lý thuyết của sinh viên.....	102
Bảng 3.12: Kết quả hành động thực hiện giờ thảo luận nhóm của sinh viên.....	104
Bảng 3.13: Kết quả hành động thực hiện giờ Xêmina của sinh viên.....	105
Bảng 3.14: Kết quả hành động thực hiện giờ thực hành, thực tập, thí nghiệm của sinh viên.....	107
Bảng 3.15: Kết quả hành động thực hiện giờ tự học, tự nghiên cứu của SV	110
Bảng 3.16: Kết quả hành động thực hiện giờ kiểm tra, đánh giá theo tín chỉ của sinh viên.....	111
Bảng 3.17. Đánh giá chung thích ứng với HĐHT theo HCTC của SV ĐHTN	116
Bảng 3.18. Mối tương quan giữa thích ứng với kết quả học tập của sinh viên	119
Bảng 3.19. Mức độ ảnh hưởng của các yếu tố tới thích ứng của sinh viên với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ.....	120
Bảng 3.20. Thích ứng của sinh viên với hành động xây dựng kế hoạch học tập trong phương thức đào tạo theo tín chỉ trước và sau thực nghiệm	131

Bảng 3.21. Kiểm định T -Test kết quả thích ứng với hành động xây dựng kế hoạch học tập trước và sau thực nghiệm.....	132
Bảng 3.22. Thay đổi nhận thức của sinh viên về hành động xây dựng kế hoạch học tập	132
Bảng 3.23. Kiểm định T - Test nhận thức của SV với hành động xây dựng kế hoạch học tập trước và sau thực nghiệm.....	132
Bảng 3.24. Thay đổi thái độ của sinh viên khi xây dựng kế hoạch học tập.....	133
Bảng 3.25. Kiểm định T - Test kết quả thái độ của sinh viên khi xây dựng kế hoạch học tập trước và sau thực nghiệm.....	133
Bảng 3.26. Thay đổi kết quả thực hiện hành động xây dựng kế hoạch học tập của sinh viên.....	134
Bảng 3.27. Kiểm định T - Test kết quả thực hiện hành động xây dựng kế hoạch học tập của SV trước và sau thực nghiệm	134
Bảng 3.28. Thay đổi về thích ứng của sinh viên với hành động Xêmina trong phương thức đào tạo theo tín chỉ trước và sau thực nghiệm.....	135
Bảng 3.29. Kiểm định T - Test kết quả thích ứng của sinh viên với hành động Xêmina trước và sau thực nghiệm	135
Bảng 3.30. Nhận thức của sinh viên về hành động Xêmina trước và sau thực nghiệm.....	136
Bảng 3.31. Kiểm định T - Test kết quả nhận thức của sinh viên với hành động Xêmina trước và sau thực nghiệm	136
Bảng 3.32. Thái độ của sinh viên khi thực hiện hành động Xêmina trước và sau thực nghiệm	137
Bảng 3.33. Kiểm định T- Test kết quả thái độ của sinh viên khi thực hiện hành động Xêmina trước và sau thực nghiệm	137
Bảng 3.34. Kết quả thực hiện hành động Xêmina trước và sau thực nghiệm.....	138
Bảng 3.35. Kiểm định T - Test kết quả hành động Xêmina của sinh viên trước và sau thực nghiệm.....	138
Bảng 3.36. Kiểm định kết quả thực nghiệm.....	139

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ, HÌNH

Biểu đồ 3.1: Đánh giá chung nhận thức về phương thức đào tạo theo HCTC của sinh viên Đại học Thái Nguyên.....	86
Biểu đồ 3.2: So sánh nhận thức về phương thức đào tạo theo HCTC của sinh viên các trường Đại học.....	87
Biểu đồ 3.3: So sánh nhận thức về phương thức đào tạo theo HCTC của sinh viên các khóa học.....	88
Biểu đồ 3.4: Đánh giá chung thái độ khi tham gia HĐHT theo HCTC của sinh viên Đại học Thái Nguyên.....	97
Biểu đồ 3.5: So sánh thái độ khi thực hiện HĐHT theo HCTC của sinh viên các trường Đại học.....	98
Biểu đồ 3.6: So sánh thái độ thực hiện HĐHT theo HCTC của sinh viên các khóa học.....	99
Biểu đồ 3.7: Đánh giá chung kết quả thực hiện các hành động học tập theo HCTC của sinh viên Đại học Thái Nguyên.....	112
Biểu đồ 3.8: So sánh kết quả thực hiện các hành động học tập theo HCTC của sinh viên các trường Đại học.....	113
Biểu đồ 3.9: So sánh kết quả thực hiện các hành động học tập theo HCTC của sinh viên các khóa học.....	114
Biểu đồ 3.10: Đánh giá chung thích ứng với HĐHT theo HCTC của sinh viên Đại học Thái Nguyên.....	116
Biểu đồ 3.11: So sánh thích ứng với HĐHT theo HCTC của sinh viên các trường Đại học.....	118
Biểu đồ 3.12: So sánh thích ứng với HĐHT theo HCTC của SV các khóa học.....	119
Hình 3.1. Mối tương quan giữa các mặt biểu hiện của thích ứng với hoạt động học tập theo học chế tín chỉ của sinh viên Đại học Thái Nguyên.....	115

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Xuất phát từ đòi hỏi các trường đại học (ĐH) phải nhanh chóng thích nghi và đáp ứng các yêu cầu thực tiễn của xã hội, đồng thời tạo điều kiện cho sinh viên (SV) phát huy được năng lực học tập một cách chủ động và hiệu quả nhất, vào năm 1872, Viện Đại học Harvard đã quyết định thay thế hệ thống chương trình đào tạo theo niên chế cứng nhắc bằng hệ thống chương trình mềm dẻo cấu thành bởi các môđun mà mỗi SV có thể lựa chọn một cách linh hoạt. HCTC có triết lý giáo dục là: tôn trọng và tạo điều kiện thuận lợi cho người học; người học là trung tâm của mọi hoạt động trong nhà trường; chương trình đào tạo được thiết kế mềm dẻo, linh hoạt để giáo dục Đại học dễ dàng đáp ứng những nhu cầu luôn luôn biến đổi của thị trường. Có thể thấy rằng, triết lý giáo dục của HCTC hoàn toàn phù hợp với các định hướng phát triển của giáo dục đại học trong thời gian tới.

Thực tế cho thấy, giáo dục Việt Nam truyền thống đã đóng góp hết sức quan trọng cho việc phát triển đội ngũ tri thức, các nhà khoa học và nguồn nhân lực nước nhà. Tuy nhiên mô hình đào tạo theo niên chế đã bộc lộ một số hạn chế cơ bản sau: chưa phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo trong tự học, tự nghiên cứu của người học; chưa thể hiện tính mềm dẻo, linh hoạt, liên thông và hội nhập quốc tế trong giáo dục và đào tạo... Vì vậy, trước yêu cầu phát triển nguồn nhân lực của xã hội và hướng tới quá trình hội nhập với giáo dục đại học trên thế giới, triển khai đào tạo theo HCTC là một xu thế phát triển tất yếu của giáo dục ĐH ở Việt Nam.

Tổ chức đào tạo theo HCTC trong giáo dục đại học là chủ trương của ngành Giáo dục và Đào tạo. Luật Giáo dục 2005 đã ghi rõ: “*Chương trình giáo dục được tổ chức thực hiện theo năm học hoặc theo hình thức tích lũy tín chỉ đối với giáo dục nghề nghiệp, giáo dục đại học*” (Điều 6 mục 4).

Hay nghị quyết của Chính phủ số 14/2005/NQ-CP ngày 02/11/2005 về đổi mới cơ bản và toàn diện giáo dục Việt Nam giai đoạn 2006 - 2020 cũng đã nêu rõ: “*Xây dựng và thực hiện lộ trình chuyển sang chế độ đào tạo theo hệ thống tín chỉ, tạo điều kiện thuận lợi để người học tích lũy kiến thức, chuyển đổi ngành nghề, liên thông, chuyển tiếp tới các cấp học tiếp theo ở trong nước và ở nước ngoài*”.